Európsky parlament
2024-2029

PRIJATÉ TEXTY

P10_TA(2026)0120

Význam právnych predpisov o trestnom čine znásilnenia založených na súhlase v EÚ

Uznesenie Európskeho parlamentu z 28. apríla 2026 o význame právnych predpisov o trestnom čine znásilnenia založených na súhlase v EÚ (2025/2040(INI))

Európsky parlament,

– so zreteľom na článok 2 a článok 3 ods. 2 a 3 Zmluvy o Európskej únii, na články 8, 10 a 19 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“) a na článok 83 ods. 1 a článok 82 ods. 2 ZFEÚ, ktoré sa týkajú vzájomného uznávania rozsudkov a policajnej a justičnej spolupráce,

– so zreteľom na článok 83 ods. 1 ZFEÚ, ktorý Európskemu parlamentu a Rade umožňuje ustanoviť minimálne pravidlá týkajúce sa vymedzenia trestných činov a sankcií v oblastiach obzvlášť závažnej trestnej činnosti s cezhraničným rozmerom vrátane rodovo motivovaného násilia,

– so zreteľom na Chartu základných práv Európskej únie, najmä na jej článok 21, ktorý zakazuje diskrimináciu, jej článok 45, v ktorom je stanovené právo na voľný pohyb, a jej článok 47, v ktorom je stanovené právo na spravodlivý proces,

– so zreteľom na Dohovor Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácemu násiliu a o boji proti nemu (Istanbulský dohovor), ktorý EÚ ratifikovala v roku 2023, najmä na jeho článok 36, v ktorom sa požaduje kriminalizácia sexuálnych činov bez súhlasu, a na správy o monitorovaní krajín vypracované Skupinou expertov pre opatrenia na boj proti násiliu na ženách a domácemu násiliu,

– so zreteľom na články 21 a 3 Charty základných práv Európskej únie a na článok 2 Zmluvy o Európskej únii, v ktorom sa rodová rovnosť stanovuje ako základná hodnota Únie, ktorá sa má začleniť do všetkých politík a programov,

– so zreteľom na druhú všeobecnú správu o činnosti Skupiny expertov pre opatrenia na boj proti násiliu na ženách a domácemu násiliu uverejnenú v apríli 2021,

– so zreteľom na odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy z 30. apríla 2002 Rec(2002)5 o ochrane žien pred násilím, v ktorom sa členské štáty Rady Európy vyzývajú, aby trestali akýkoľvek sexuálny čin spáchaný na osobách, ktoré s tým nesúhlasia, a to aj v prípade, že neprejavujú známky odporu,

– so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1385 zo 14. mája 2024 o boji proti násiliu na ženách a domácemu násiliu[1],

– so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV[2] (smernica o právach obetí), ktorá poskytuje rámec pre právne predpisy zamerané na obete, a to aj v prípadoch sexuálneho násilia,

– so zreteľom na návrh Komisie zo 6. februára 2024 na smernicu Európskeho parlamentu a Rady o boji proti sexuálnemu zneužívaniu a sexuálnemu vykorisťovaniu detí a proti materiálu obsahujúcemu sexuálne zneužívanie detí, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2004/68/SVV (COM(2024)0060), ktorý obsahuje vymedzenie pojmu čin bez súhlasu, a na pozíciu Európskeho parlamentu prijatú 17. júna 2025 k tomuto návrhu[3],

– so zreteľom na uznesenie Európskeho parlamentu zo 16. septembra 2021 s odporúčaniami pre Komisiu o identifikácii rodovo motivovaného násilia ako novej oblasti trestnej činnosti uvedenej v článku 83 ods. 1 ZFEÚ[4],

– so zreteľom na stratégiu EÚ pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025, v ktorej sa vyzýva na posilnenie ochrany pred rodovo motivovaným násilím a na komplexnú sexuálnu výchovu podporujúcu informovanosť o súhlase,

– so zreteľom na svoje uznesenie z 15. februára 2023 o návrhu rozhodnutia Rady o uzavretí Dohovoru Rady Európy o predchádzaní

---

1 Ú. v. EÚ L, 2024/1385, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj.
2 Ú. v. EÚ L 315, 14.11.2012, s. 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj.
3 Prijaté texty, P10_TA(2025)0116.
4 Ú. v. EÚ C 117, 11.3.2022, s. 88.

násiliu na ženách a domácemu násiliu a o boji proti nemu v mene Európskej únie[5],

– so zreteľom na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva zo 4. decembra 2003 vo veci M.C./Bulharsko (žiadosť č. 39272/98), v ktorom sa stanovila pozitívna povinnosť štátov prijímať trestnoprávne opatrenia s cieľom účinne vyšetrovať a stíhať trestný čin znásilnenia, a objasnilo, že vyžadovanie dôkazu o fyzickom odpore predstavuje riziko, že niektoré druhy znásilnenia zostanú nepotrestané, dospelo k záveru, že podľa článkov 3 a 8 Európskeho dohovoru o ľudských právach (ďalej len „EDĽP“) sa vyžaduje trestanie a účinné stíhanie akéhokoľvek sexuálneho činu bez súhlasu, a to aj v prípade absencie fyzického odporu,

– so zreteľom na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 27. mája 2021 vo veci J.L./Taliansko (žiadosť č. 5671/16), v ktorom sa konštatovalo, že spoliehanie sa na stereotypy a obviňovanie obetí počas súdnych konaní o znásilnení predstavuje podľa článku 8 EDĽP porušenie práva na rešpektovanie súkromného života,

– so zreteľom na jogjakartské princípy prijaté v novembri 2006 a jogjakartské princípy plus 10 prijaté v novembri 2017,

– so zreteľom na prieskumy a správy Agentúry Európskej únie pre základné práva (ďalej len „FRA“) a Európskeho inštitútu pre rodovú rovnosť (ďalej len „EIGE“), ako je prieskum z roku 2014 o násilí páchanom na ženách, a najmä prieskum z roku 2024 o rodovo motivovanom násilí v EÚ, podľa ktorého 17,2 % žien v členských štátoch EÚ zažilo sexuálne násilie[6], a na správu z roku 2024 o LGBTIQ+ osobách v Európe,

– so zreteľom na správu o základných právach 2025, ktorú uverejnila agentúra FRA 10. júna 2025, najmä na stanovisko agentúry FRA č. 2 o účinnej ochrane žien, ktoré sú obeťami násilia[7],

– so zreteľom na Všeobecnú deklaráciu ľudských práv a na Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach,

– so zreteľom na deklaráciu OSN s názvom Beijing Declaration and Platform for Action (Pekinská deklarácia a Pekinská akčná platforma)

---

5 Ú. v. EÚ C 283, 11.8.2023, s. 149.

6 FRA, EIGE a Eurostat, *EU gender-based violence survey – Key results*: *Experiences of women in the EU-27* (Prieskum EÚ o rodovo motivovanom násilí – kľúčové výsledky: Skúsenosti žien v EÚ27), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg 2024, s. 14.

7 Agentúra FRA, Správa o základných právach 2025, Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg, 2025, s. 77.

z 15. septembra 1995 a na ďalšie výsledky jej hodnotiacich konferencií,

– so zreteľom na Dohovor OSN o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien z roku 1979 a na všeobecné odporúčanie č. 35 (2017) Výboru OSN pre odstránenie diskriminácie žien z 26. júla 2017 o rodovo motivovanom násilí páchanom na ženách,

– so zreteľom na program OSN Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj, zásadu „na nikoho nezabudnúť“, a najmä na ciele udržateľného rozvoja č. 3, 4, 5, 10 a 16,

– so zreteľom na oznámenie č. 34/2011 Výboru OSN pre odstránenie diskriminácie žien z 21. februára 2014, v ktorom sa štáty naliehavo vyzývajú, aby zrevidovali svoje právne predpisy o znásilnení tak, že odstránia požiadavky týkajúce sa použitia sily alebo dôkazu o penetrácii a že zavedú absenciu súhlasu ako ústredný prvok trestného činu,

– so zreteľom na Rímsky štatút Medzinárodného trestného súdu, najmä na jeho článok 7 ods. 1 písm. g), v ktorom sa znásilnenie a iné formy sexuálneho násilia označujú za zločiny proti ľudskosti, ak boli spáchané ako súčasť rozsiahleho alebo systematického útoku namiereného proti akémukoľvek civilnému obyvateľstvu,

– so zreteľom na správu osobitnej spravodajkyne pre násilie páchané na ženách, jeho príčiny a dôsledky z 19. apríla 2021 s názvom Rape as a grave, systematic and widered human rights violation, a crime and a manifestation of gender-based violence against women and girls, and its prevention (Znásilnenie ako závažné, systematické a rozsiahle porušovanie ľudských práv, trestný čin a prejav rodovo motivovaného násilia páchaného na ženách a dievčatách a jeho prevencia), ktorá bola predložená na 47. zasadnutí Rady OSN pre ľudské práva, ako aj na sprievodný rámec pre právne predpisy o znásilnení,

– zo zreteľom na článok 55 rokovacieho poriadku,

– so zreteľom na spoločné schôdze Výboru pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci a Výboru pre práva žien a rodovú rovnosť podľa článku 59 rokovacieho poriadku,

– so zreteľom na správu Výboru pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci a Výboru pre práva žien a rodovú rovnosť (A10-0047/2026),

A. keďže činy sexuálneho násilia sú podľa medzinárodného práva v oblasti ľudských práv kriminalizované v čase vojny i v čase mieru; keďže v kontexte medzinárodného humanitárneho práva aj medzinárodného trestného práva sa znásilnenie označuje za potenciálny vojnový zločin, zločin proti ľudskosti alebo čin

prispievajúci ku genocíde, ak sú prítomné ďalšie požadované prvky týchto trestných činov; keďže táto klasifikácia je uvedená v Rímskom štatúte Medzinárodného trestného súdu (článok 8) a v Ženevských dohovoroch z roku 1949 a ich dodatkových protokoloch; keďže právny výklad znásilnenia ako vojnového zločinu podľa Medzinárodného trestného súdu zahŕňa absenciu súhlasu ako kľúčový prvok;

B. keďže podľa Európskeho súdu pre ľudské práva definície založené na použití sily ako hlavného prvku skutkovej podstaty trestného činu neposkytujú obetiam sexuálneho násilia dostatočnú ochranu a ohrozujú účinnú ochranu sexuálnej autonómie jednotlivca;

C. keďže znásilnenie predstavuje porušenie celého radu ľudských práv vrátane práva na telesnú integritu, práva na autonómiu a sexuálnu autonómiu, práva na súkromie, práva na najvyššiu dosiahnuteľnú úroveň fyzického a duševného zdravia, práva žien na rovnosť pred zákonom a práva žiť bez násilia, diskriminácie, mučenia a iného krutého alebo neľudského zaobchádzania; keďže znásilnenie obetiam takisto bráni v plnom požívaní celého radu ďalších ľudských práv, ako je napríklad právo na život, dôstojnosť, telesnú a duševnú integritu, slobodu a osobnú bezpečnosť, právo na rovnosť v rodine a pred zákonom bez ohľadu na pohlavie a rodovú identitu a právo na ochranu pred diskrimináciou, mučením a iným krutým zaobchádzaním a ďalšie;

D. keďže rodovo motivované násilie zostáva jedným z najrozšírenejších a najmenej nahlasovaných porušení ľudských práv v Európe a vyžaduje si európsku reakciu; keďže súčasný medzinárodný právny rámec v oblasti ľudských práv uznáva znásilnenie ako porušenie ľudských práv a zároveň ako formu rodovo motivovaného násilia, ktoré postihuje prevažne ženy a dievčatá; keďže znásilnenie je jednou z narozšírenejších a najbrutálnejších foriem rodovo motivovaného násilia, ktoré porušuje telesnú, psychickú a sexuálnu integritu a telesnú autonómiu osoby a má pre osoby, ktoré ho prežili, vážne a trvalé následky;

E. keďže rodovo motivované násilie vážne obmedzuje účasť žien a dievčat na verejnom živote a ich prístup k spravodlivosti, vzdelaniu a ekonomickej nezávislosti, a preto predstavuje štrukturálnu prekážku pri dosahovaní skutočnej rodovej rovnosti; keďže obete znásilnenia znášajú vážne a dlhodobé následky vrátane sociálnych a ekonomických dôsledkov, ako je strata zamestnania, finančná závislosť, nestabilita bývania a znížená účasť na vzdelávaní alebo na pracovisku, ktoré znásobujú účinky násilia a upevňujú rodovú nerovnosť;

F. keďže podľa agentúry FRA a inštitútu EIGE 17,2 % žien v EÚ zažilo sexuálne násilie vrátane znásilnenia a iných neželaných sexuálnych činov a každá dvadsiata žena vo veku od 15 rokov bola znásilnená s

použitím sily[8]; keďže podľa agentúry FRA v posledných rokoch vzrástlo násilie voči LGBTIQ+ osobám, pričom transrodové ženy sú neúmerne viac vystavené fyzickému a sexuálnemu násiliu; keďže LGBTIQ+ osoby sa stávajú obeťami sexuálnym násilím aj z dôvodu svojho pohlavia, rodovej identity, rodového vyjadrenia a pohlavných znakov; keďže ročné náklady súvisiace s rodovo motivovaným násilím v EÚ sa odhadujú na 366 miliárd EUR;

G. keďže cezhraničný rozmer trestného činu znásilnenia vyplýva si osobitne vyžaduje, aby sa proti znásilneniu v EÚ bojovalo spoločne s cieľom zabezpečiť jednotnú ochranu a rovnaký prístup k spravodlivosti pre obete vo všetkých členských štátoch, a to so zreteľom na viaceré kľúčové prvky: potreba zaistiť minimálnu úroveň ochrany všetkých žien vo všetkých členských štátoch, potreba zabezpečiť minimálnu úroveň ochrany pri uplatňovaní slobody pohybu žien v celej Únii, keďže chýbajúce jednotné vymedzenie znásilnenia oslabuje právnu istotu obetí, zhoršuje ich prístup k spravodlivosti a môže tak brániť voľnému pohybu, a potreba a povinnosť zosúladiť právo EÚ s medzinárodnými normami, ako je Istanbulský dohovor, ktorý vyžaduje kriminalizáciu znásilnenia na základe absencie súhlasu;

H. keďže súčasné právne prostredie v EÚ je naďalej roztrieštené a existujú v ňom rôzne súdne výklady a rozdielne vymedzenia znásilnenia, ktoré nie vždy odrážajú medzinárodné ľudskoprávne normy alebo požiadavky Istanbulského dohovoru týkajúce sa súhlasu; keďže nedostatočne harmonizované právne vymedzenia pojmov naprieč členskými štátmi oslabujú práva obetí, sťažujú cezhraničnú spoluprácu a prispievajú k beztrestnosti páchateľov a nedostatočnej informovanosti o tom, čo predstavuje akt sexuálneho násilia; keďže viaceré členské štáty stále vymedzujú znásilnenie na základe použitia sily alebo hrozby, čím vylučujú mnohé obete z právnej ochrany; keďže to podčiarkuje, aké naliehavo potrebné je celoúnijné vymedzenie znásilnenia na základe súhlasu; keďže zavedenie spoločného právneho vymedzenia pojmu znásilnenie, ktorého základom je absencia súhlasu, by uľahčilo lepšiu policajnú a justičnú spoluprácu, ako aj zber a porovnateľnosť údajov o znásilnení v EÚ;

I. keďže všetky členské štáty podpísali Istanbulský dohovor, ale päť ho ešte neratifikovalo[9]; keďže len dva z týchto štátov nedávno zreformovali svoje právne predpisy tak, aby bol súhlas ústredným prvkom pri vymedzovaní trestného činu znásilnenia[10]; keďže od nadobudnutia platnosti Istanbulského dohovoru 16 členských štátov

---

8 FRA a EIGE, Violence against women: an EU-wide survey – Results at a glance (Násilie páchané na ženách: celoúnijný prieskum – výsledky v skratke), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg, 2014, s. 20.

9 Bulharsko, Česko, Litva, Maďarsko a Slovensko.

10 Bulharsko a Česko.

zmenilo svoje právne predpisy tak, aby zahŕňali alebo jasnejšie vyjadrovali pojem súhlasu ako znak skutkovej podstaty trestného činu znásilnenia; keďže EÚ pristúpila k Istanbulskému dohovoru v roku 2023, pokiaľ ide o oblasti, ktoré patria do jej výlučných právomocí; keďže ustanovenie Istanbulského dohovoru o vymedzení znásilnenia na základe súhlasu bolo zlomovým bodom v právnej reforme, keďže došlo k posunu od tradičného prístupu, podľa ktorého vymedzenie znásilnenia predpokladá násilie; keďže agentúra FRA v svojej správe z roku 2025 uvádza, že členské štáty, ktoré ratifikovali Istanbulský dohovor, by mali sexuálne násilie kriminalizovať pomocou definícií znásilnenia a iných foriem sexuálneho násilia, ktoré sú založené na súhlase;

J. keďže Európsky súd pre ľudské práva zohrával kľúčovú úlohu pri koncipovaní moderného chápania znásilnenia podľa práva v oblasti ľudských práv, najmä prostredníctvom svojho prelomového rozsudku z roku 2003 vo veci MC/Bulharsko, v ktorom stanovil pozitívnu povinnosť štátov prijať trestnoprávne ustanovenia v záujme účinného vyšetrovania a trestania znásilnenia, dospel k záveru, že pri požiadavke dokazovania fyzického odporu obete hrozí, že určité druhy znásilnenia zostanú nepotrestané a že nechráni sexuálnu autonómiu, ako sa vyžaduje podľa článkov 3 a 8 EDĽP, a rozhodol, že tieto články vyžadujú potrestanie a účinné stíhanie akéhokoľvek sexuálneho činu bez súhlasu, a to aj pri absencii fyzického odporu; keďže v následných rozsudkoch Európskeho súdu pre ľudské práva, napríklad vo veci J.L./Taliansko (2021) a X./Cyprus (2025[11]), sa odsúdilo používanie argumentov a stereotypov obviňujúcich obete v súdnych konaniach, pričom sa konštatovalo, že takéto praktiky predstavujú porušenie práva na rešpektovanie súkromného života v zmysle článku 8 EDĽP, upevňujú predsudky a bránia prístupu osôb, ktoré prežili sexuálne násilie, k spravodlivosti; keďže Európsky súd pre ľudské práva vo svojom rozsudku vo veci H.W./Francúzsko[12] (2025) stanovil, že akýkoľvek sexuálny čin bez súhlasu predstavuje formu sexuálneho násilia; keďže Európsky súd pre ľudské práva vo svojom rozsudku vo veci L. a iní/Francúzsko[13] interpretoval články 3 a 8 EDĽP tak, že zmluvné strany EDĽP musia mať trestnoprávne systémy, ktoré umožňujú trestanie sexuálnych činov bez súhlasu;

K. keďže v Príručke OSN pre právne predpisy o násilí páchanom na ženách sa uvádza, že v právnych predpisoch musia byť stanovené priťažujúce okolnosti, medzi ktoré patrí napríklad vek osoby, ktorá prežila znásilnenie, vzťah medzi obeťou a páchateľom, použitie fyzického násilia alebo hrozba fyzického násilia, prítomnosť viacerých

---

11 Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 27. februára 2025, X/Cyprus, žiadosť č. 40733/22.

12 Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 23. januára 2025, HW/Francúzsko, žiadosť č. 13805/21.

13 Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 24. apríla 2025, L a iní/Francúzsko, žiadosti č. 46949/21, 24989/22 a 39759/22.

páchateľov a vážne fyzické alebo psychické následky útoku na obeť; keďže v príručke sa ďalej uvádza, že v právnych predpisoch by sa mal „osobitne kriminalizovať sexuálny útok vo vzťahu (t. j. znásilnenie medzi manželmi), a to buď stanovením, že ustanovenia o sexuálnom útoku sa uplatňujú „bez ohľadu na povahu vzťahu“ medzi páchateľom a obeťou, alebo stanovením, že „manželstvo ani iný vzťah nepredstavuje obranu proti obvineniu zo sexuálneho útoku podľa právnych predpisov“;

L. keďže Európsky parlament prijal 16. septembra 2021 uznesenie, v ktorom označil rodovo motivované násilie za novú oblasť trestnej činnosti uvedenú v článku 83 ods. 1 ZFEÚ; keďže v uvedenom uznesení boli členské štáty vyzvané, aby zmenili vymedzenie pojmu „znásilnenie“ vo svojom vnútroštátnom práve tak, aby bolo založené na absencii súhlasu, a zdôraznilo sa, že rodovo motivované násilie je vážne porušenie ľudských práv a dôstojnosti a že znásilnenie je formou rodovo motivovaného násilia;

M. keďže článok 83 ZFEÚ by sa mal uplatňovať ako právny základ legislatívnych návrhov týkajúcich sa trestného činu znásilnenia, pretože znásilnenie je mimoriadne závažný trestný čin s cezhraničným rozmerom a patrí do oblasti trestnej činnosti „sexuálneho vykorisťovania žien a detí“;

N. keďže pojem „sexuálne vykorisťovanie“ v článku 83 ods. 1 ZFEÚ sa neobmedzuje len na obchodovanie s ľuďmi, pretože takýto úzky výklad by nespravodlivo obmedzil „obchodovanie s ľuďmi a sexuálne vykorisťovanie žien a detí“ na trestné činy obchodovania s ľuďmi; keďže zo znenia a legislatívnej praxe, okrem iného zo smernice o boji proti sexuálnemu zneužívaniu detí[14], vyplýva, že „sexuálne vykorisťovanie“ zahŕňa širšiu škálu trestných činov vrátane sexuálneho zneužívania; keďže sexuálne vykorisťovanie sa bežne vzťahuje na nespravodlivé využívanie inej osoby na sexuálne účely vrátane zraniteľnosti obetí, čo je kľúčové pri trestnom čine znásilnenia;

O. keďže v článku 36 Istanbulského dohovoru sa stanovuje povinnosť kriminalizovať všetky sexuálne činy bez súhlasu a uvádza, že „súhlas sa musí udeliť dobrovoľne v dôsledku slobodnej vôle posudzovanej v kontexte okolitých okolností“; keďže táto zásada je v súlade s rozsudkami Európskeho súdu pre ľudské práva a s vnútroštátnou judikatúrou;

---

[14] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/93/EÚ z 13. decembra 2011 o boji proti sexuálnemu zneužívaniu a sexuálnemu vykorisťovaniu detí a proti detskej pornografii, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2004/68/SVV (Ú. v. EÚ L 335, 17.12.2011, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/93/oj).

P. keďže súhlas je dobrovoľná dohoda o určitej sexuálnej aktivite a možno ho kedykoľvek odvolať;

Q. keďže mnohé členské štáty[15] a niekoľko ďalších európskych krajín[16] už zaviedlo do svojich trestných poriadkov vymedzenia znásilnenia založené na súhlase, čo viedlo k účinnejšiemu predchádzaniu, nahlasovaniu a stíhaniu trestných činov sexuálneho zneužívania a zvýšilo informovanosť verejnosti;

R. keďže Európsky parlament v rámci svojho mandátu a vo svojej pozícii k smernici o boji proti násiliu na ženách a domácemu násiliu dôrazne podporuje zahrnutie vymedzenia trestného činu znásilnenia založeného na súhlase do textu, ako sa uvádza v návrhu Komisie; keďže Rada, žiaľ, zastávala názor, že kriminalizácia znásilnenia by do uvedenej smernice nemala byť zahrnutá;

S. keďže v návrhu smernice o boji proti násiliu na ženách a domácemu násiliu, ktorý predložila Komisia, sa navrhuje kriminalizácia znásilnenia na základe uznania toho, že sexuálne vykorisťovanie žien zahŕňa znásilnenie; keďže tento výklad je v súlade so záväzkom zmlúv týkajúcim sa rovnosti medzi ženami a mužmi; keďže článok 83 ods. 1 ZFEÚ je preto vhodným právnym základom na stanovenie minimálnych pravidiel EÚ týkajúcich sa vymedzenia pojmu znásilnenie;

T. keďže osôb, ktoré prežili znásilnenie, sa často pýtajú, či sa nebránili sexuálnemu útoku, pričom páchatelia tvrdia, že absencia súhlasu obetí svedčí o ich pasívnom súhlase; keďže v jednej švédskej štúdii 70 % obetí sexuálneho násilia uviedlo výraznú tonickú nehybnosť, známu aj ako „reakcia stuhnutia“; keďže najčastejšou reakciou obetí znásilnenia je reakcia známa ako „stuhnutie zo strachu“ alebo „tonická nehybnosť“, a nie aktívny fyzický odpor voči páchateľovi; keďže absencia odporu alebo „stuhnutie“ je bežná mimovoľná reakcia na ohrozenie a reflex prežitia, ktorá môže vyústiť do nehybnosti (strnulá poloha, strata svalového tonusu, neschopnosť vykonávať dobrovoľné úkony) a disociácie, keď sa vedomie osôb odpojí od rušivých a bolestivých pocitov a emócií vznikajúcich v tele a tieto osoby stratia schopnosť konať; keďže túto skutočnosť nemožno ignorovať, ak sa má zabezpečiť prístup k spravodlivosti pre obete znásilnenia a podpora právneho a sociálneho prostredia, v ktorom sa znásilnenie už nebude tolerovať;

U. keďže faktory, ako je nátlak, sila, vyhrážanie, finančná a psychologická závislosť, fyzický alebo psychický stav – ako napríklad tonická nehybnosť, stuhnutie, prekvapenie, stav strachu, zastrašovanie, bezvedomie, intoxikácia, vystavenie chemickým

---

15 Belgicko, Cyprus, Dánsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Chorvátsko, Írsko, Luxembursko, Malta, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Slovinsko, Španielsko a Švédsko.

16 Čierna Hora, Island, Nórsko, Ukrajina a Spojené kráľovstvo.

látkam, spánok, choroba, telesné zranenie, zdravotné postihnutie alebo iná obzvlášť zraniteľná situácia – alebo štrukturálna a prierezová diskriminácia môžu vytvárať zraniteľnosti a nebezpečné situácie a znemožniť slobodný súhlas, ktorý je kľúčový pri prípadoch znásilnenia;

V. keďže trauma zo sexuálneho útoku môže ovplyvniť fungovanie pamäte, čo vedie k fragmentácii alebo strate spomienok na udalosti a k skresleniu časových postupností a sťažuje tak zapamätanie si poradia, v akom sa udalosti odohrali; keďže trauma zo znásilnenia je spojená s posttraumatickou stresovou poruchou a ďalšími závažnými psychickými príznakmi vrátane zníženej koncentrácie, úzkosti, záchvatov paniky, depresie, traumatických spomienok a nočných môr;

W. keďže spoliehanie sa na materiálne dôkazy o odpore, hrozbách alebo násilí upevňuje škodlivé mýty o znásilnení a stereotypy o tom, aké správanie sa očakáva od obetí, čo prispieva k sekundárnej viktimizácii, najmä v prípadoch, keď obete nezodpovedajú spoločensky vykonštruovaným predstavám o traume, odpore alebo viditeľných zraneniach; keďže tieto praktiky prispievajú k nedôvere v systémy presadzovania práva a súdnictva, čo vedie k nízkej miere nahlasovania a k beztrestnosti páchateľov;

X. keďže sexuálna autonómia a telesná integrita sú nedotknuteľné práva a účelom právnych predpisov o znásilnení založených na súhlase je posilniť ich ochranu; keďže prechod na model právnych predpisov o znásilnení založených na súhlase má zásadný význam pre uznanie toho, že sexuálna autonómia a integrita môžu byť porušené aj v situáciách, keď nedochádza k fyzickému násiliu, napríklad pri nátlaku alebo zneužívaní moci;

Y. keďže cieľom zdôrazňovania významu sexuálnej autonómie je podporovať rodovú rovnosť, a najmä napĺňanie práv žien a dievčat; keďže v právnych predpisoch o znásilnení založených na súhlase sa zdôrazňuje najmä právo žien rozhodovať o sebe a svojom tele;

Z. keďže súhlas by mal byť ústredným prvkom právnych predpisov o znásilnení; keďže právne predpisy o znásilnení založené na súhlase sú potrebné na účinnejšie pokrytie situácií, v ktorých dochádza k sexuálnemu činu tak náhle, že obeť nemá možnosť vyjadriť svoju vôľu alebo sa brániť pred začatím činu; keďže právne predpisy o znásilnení založené na súhlase sú nevyhnutné aj na lepšie riešenie situácií, v ktorých obeť nie je zo strachu schopná postaviť sa proti činu;

AA. keďže z dôkazov vyplýva, že väčšinu znásilnení páchajú známi alebo intímni partneri a že k nim dochádza v interiéri, ale obete takýchto prípadov sa v systéme trestného súdnictva často stretávajú s podozrievavosťou a nedôverou, najmä v jurisdikciách, kde sa stále

uplatňujú zastarané požiadavky na dokazovanie, čím sa upevňujú mýty, že znásilnenia zvyčajne páchajú cudzí ľudia na verejných miestach a že obete znásilnenie vyprovokovali alebo si ho vymysleli; keďže takéto mýty sú ďalej umocňované neprimeraným zobrazovaním v médiách, verejnou diskusiou a nedostatočnou informovanosťou verejnosti;

AB. keďže všeobecne akceptované mýty a presvedčenia o znásilnení a sexuálnom útoku sú škodlivé pre vymedzenie súhlasu a znásilnenia a ďalej ohrozujú blaho obetí, ich ochotu nahlásiť trestný čin, ochranu pred sekundárnou viktimizáciou, a navyše bránia trestnému stíhaniu a zamedzujú prístup k spravodlivosti; keďže tieto zaužívané názory a mýty sú jedným z faktorov, ktoré prispievajú k tomu, že naďalej existuje beztrestnosť znásilnenia, a bránia vypracovaniu vhodných právnych predpisov;

AC. keďže miera sexuálneho násilia je naďalej výrazne podceňovaná a zľahčovaná, pričom prevažná väčšina sexuálnych trestných činov zostáva neodhalená; keďže mnohé nahlásené znásilnenia nie sú nikdy stíhané a prevažná väčšina stíhaných prípadov sa neskončí odsúdením; keďže to prehlbuje nedôveru žien v systém, vedie k nízkej miere nahlasovania a udržiava kultúru beztrestnosti, čo vedie k normalizácii sexuálneho násilia vrátane znásilnenia; keďže rozšírená beztrestnosť v prípadoch znásilnenia prispieva k prevládajúcemu komplexnému súboru presvedčení a sociálnych noriem, ktoré podnecujú sexuálnu agresiu mužov a podporujú násilie páchané na ženách, čím sa vytvára prostredie, v ktorom je sexuálne násilie normalizované a ospravedlňuje sa pretrvávajúcimi rodovými nerovnosťami a škodlivými postojmi k pohlaviu a sexualite; keďže je neprijateľné, aby spáchanie znásilnenia, pri ktorom nedochádza k fyzickému násiliu, nemalo žiadne dôsledky; keďže dôsledné stíhanie všetkých foriem znásilnenia je nevyhnutné na udržanie dôvery verejnosti v justičné systémy a je kľúčové pre predchádzanie sexuálnemu násiliu; keďže právne predpisy o znásilnení založené na súhlase majú zásadný význam pri zohľadňovaní a zmene postojov k sexuálnym trestným činom a pri zvyšovaní informovanosti v celej Únii, a v konečnom dôsledku aj pri znižovaní počtu sexuálnych trestných činov; keďže právne predpisy založené na súhlase môžu viesť k zásadnému posunu, pričom sa absencia jasného nesúhlasu so sexuálnym činom nahradí potrebou získať súhlas;

AD. keďže vo vysvetľujúcej správe k Istanbulskému dohovoru sa v súvislosti s jeho článkom 36 ods. 2 objasňuje, že trestné stíhanie sexuálneho násilia vrátane znásilnenia „si bude vyžadovať posúdenie dôkazov v závislosti od kontextu, aby sa v každom jednotlivom prípade zistilo, či obeť slobodne súhlasila s vykonaným sexuálnym činom; pri takomto posúdení sa musí zohľadňovať široká škála reakcií obetí na sexuálne násilie a znásilnenie a nesmie byť založené na domnienkach typického správania v takýchto situáciách; rovnako dôležité je zabezpečiť, aby výklad právnych predpisov o znásilnení a

trestné stíhanie v prípadoch znásilnenia neboli ovplyvnené rodovými stereotypmi a mýtmi o mužskej a ženskej sexualite“;

AE. keďže Výbor OSN pre odstránenie diskriminácie žien vo svojom odporúčaní č. 34/2011 naliehavo vyzýva štáty, aby zrevidovali svoje právne predpisy týkajúce sa znásilnenia tým, že z nich odstránia požiadavku poskytnutia dôkazu penetrácie a zavedú absenciu súhlasu ako ústredný prvok trestného činu, a vo svojom všeobecnom odporúčaní č. 35 (2017) naliehavo vyzýva štáty, aby uznali rodovo motivované násilie ako formu diskriminácie a prijali právne reformy, ktoré zabezpečia odstránenie takéhoto násilia, a to aj kriminalizáciou sexuálnych činov bez súhlasu a podpory prístupu všetkých žien a dievčat, najmä tých, ktoré čelia vzájomne sa prelínajúcim formám diskriminácie, k spravodlivosti a službám;

AF. keďže rodová rovnosť a nediskriminácia sú základnými hodnotami EÚ, základnými právami a kľúčovými zásadami Európskeho piliera sociálnych práv a základnými podmienkami pokroku; keďže diskriminácia na základe pohlavia, rodu a iných dôvodov je zakázaná podľa článku 21 Charty základných práv Európskej únie;

AG. keďže prierezovosť je dôležitou usmerňujúcou zásadou zakotvenou v práve EÚ; keďže ženy čelia prierezovým nerovnostiam a diskriminácii, a to aj v súvislosti so svojou rasou, etnickým alebo sociálnym pôvodom, sexuálnou orientáciou, rodovou identitou a prejavom, náboženstvom alebo vierou a štatútom pobytu či zdravotným postihnutím; keďže rodovo motivované sexuálne násilie je jedným z najvýznamnejších problémov týkajúcich sa rodovej rovnosti a skutočný pokrok v tejto oblasti možno dosiahnuť len uplatňovaním prierezového prístupu; keďže uplatňovanie prierezového prístupu umožní odstrániť štrukturálne prekážky rodovej rovnosti a zhromaždiť dôkazy na vytvorenie referenčných ukazovateľov a vytýčiť cestu k strategickým a účinným politikám v boji proti systémovej diskriminácii, vylúčeniu a sociálnym nerovnostiam;

AH. keďže vzhľadom na štrukturálnu povahu rodovej nerovnosti a rodovo motivovaného násilia môže byť súhlas udelený pod nátlakom alebo sociálnym tlakom, čo poukazuje na potrebu prístupu, ktorý zahŕňa nielen individuálnu autonómiu, ale aj dynamiku sociálnej moci, rodové normy a nerovnomerné rozdelenie moci medzi mužmi a ženami;

AI. keďže rodovo motivované násilie vrátane sexuálneho násilia je zároveň príčinou aj dôsledkom štrukturálnych nerovností a mocenských asymetrií, ktoré sú zakorenené v rodových stereotypoch a spoločenských normách; keďže boj proti takémuto násiliu si vyžaduje spochybnenie týchto noriem a realizáciu komplexných právnych, sociálnych a vzdelávacích reforiem;

AJ. keďže hlboko zakorenené rodové stereotypy týkajúce sa ženskej sexuality a morálky ďalej upevňujú prevládajúci komplexný súbor presvedčení a sociálnych noriem, ktoré podnecujú sexuálnu agresiu mužov a podporujú násilie páchané na ženách, čím sa vytvára prostredie, v ktorom je sexuálne násilie normalizované a ospravedlňované pretrvávajúcimi rodovými nerovnosťami a škodlivými postojmi k rodu a sexualite; keďže to vedie k stigmatizácii určitých žien a iných ľudí, ako aj k diskriminačnému zaobchádzaniu s nimi, pretože porušili rodovo podmienené spoločenské a sexuálne normy alebo sa nestotožnili s rodovými úlohami;

AK. keďže k znásilneniu vrátane prvkov, ktoré môžu tomuto trestnému činu predchádzať, ako je napríklad grooming a online podvody, môže dochádzať v cezhraničnom kontexte; keďže k násiliu páchanom na ženách a dievčatách dochádza v online aj offline priestore a jeho súčasťou je sexuálne násilie podporované technológiami, obťažovanie, zdieľanie intímnych záberov bez súhlasu a nátlakovú kontrolu; keďže takéto formy zneužívania neúmerne postihujú ženy a marginalizované skupiny a v mnohých vnútroštátnych rámcoch nie sú dostatočne upravené;

AL. keďže obete znásilnenia potrebujú okamžitú, multidisciplinárnu, dostupnú a komplexnú lekársku starostlivosť vrátane klinického manažmentu znásilnenia, sexuálnej a reprodukčnej zdravotnej starostlivosti vrátane núdzovej antikoncepcie, postexpozičnej profylaxie, liečby sexuálne prenosných infekcií a prístupu k bezpečnému a legálnemu umelému prerušeniu tehotenstva a posttraumatickej podpory a musia mať aj možnosť dlhodobej podpory vrátane psychologického poradenstva; keďže v niektorých členských štátoch nie je zabezpečený prístup k niektorým základným službám zdravotnej starostlivosti;

AM. keďže kultúra znásilnenia je vymedzená ako štrukturálny a rozšírený systém postojov, správania, hodnôt a sociálnych noriem, ktoré normalizujú a zľahčujú sexuálne násilie, oslabujú súhlas, udržiavajú mýty o znásilnení a podporujú spoločenskú normalizáciu takéhoto násilia;

AN. keďže vysoká miera sekundárnej viktimizácie poukazuje nielen na vážne nedostatky justičných systémov, ale aj zastaraných zákonov, ktoré nie sú založené na súhlase, pokiaľ ide o poskytnutie prístupu k spravodlivosti osobám, ktoré prežili znásilnenie[17], o čom svedčí nízka miera nahlasovania zo strany obetí, nedostatočná pomoc

---

17 Rada Európy, vec L. a iní/ Francúzsko: criminal-law system inadequate for the punishment of all non-consensual sexual acts, exposing rape victim to secondary victimisation (trestnoprávny systém nedostatočný na trestanie všetkých sexuálnych činov bez súhlasu, vystavenie obete znásilnenia sekundárnej viktimizácii), spravodajský článok Rada Európy, Štrasburg, Francúzsko, 24. apríla 2025.

zodpovedajúca ich potrebám, obmedzená dostupnosť prístupných postupov a nízka miera odsúdení v prípadoch znásilnenia, čo poukazuje na systémové nedostatky v spôsobe, akým orgány presadzovania práva a justičné systémy riešia prípady znásilnenia, čo zas v spoločnosti vyvoláva rozšírenú kultúru beztrestnosti za trestný čin znásilnenia a predstavuje vážne narušenie rodovej rovnosti;

AO. keďže sekundárna viktimizácia nastáva vtedy, keď obeť utrpí ďalšiu ujmu nie v priamom dôsledku trestného činu znásilnenia, ale v dôsledku spôsobu, akým s ňou inštitúcie a iné osoby zaobchádzajú; keďže sekundárna viktimizácia je spôsobená opakovaným vystavením obete páchateľovi, necitlivým zaobchádzaním, ako je opakovaný výsluch o tých istých udalostiach, obviňovaním obete, používaním nevhodného jazyka alebo necitlivými poznámkami zo strany všetkých, ktorí prichádzajú do kontaktu s obeťami, lekárskymi zásahmi a súdnymi konaniami, ktoré sú okrem iného zdĺhavé, a inými inštitucionálnymi postupmi; keďže sekundárna viktimizácia oslabuje práva obetí, zamedzuje ich prístup k spravodlivosti a prehlbuje ich traumu, okrem iného privodením posttraumatickej stresovej poruchy, depresie a úzkosti, čím bráni ich zotaveniu;

AP. keďže traumatický charakter znásilnenia a jeho dlhodobý vplyv na fyzické a psychické zdravie, bezpečnosť, telesnú integritu, pohodu a spoločenský život obetí si vyžaduje, aby predovšetkým orgány presadzovania práva a súdne orgány mali dobre vyškolených a špecializovaných zamestnancov, ktorých reakcia bude koordinovaná a zohľadňovať rodové hľadisko a traumu pri riešení prípadov znásilnenia, aby sa zabránilo sekundárnej viktimizácii; keďže odborná príprava odborníkov v oblasti práva a presadzovania práva je v členských štátoch naďalej nejednotná a nedostatočná; keďže účinné zavádzanie vymedzení znásilnenia založených na súhlase do práva závisí od schopnosti príslušníkov polície, prokurátorov a súdnych orgánov správne vykladať a uplatňovať tieto ustanovenia a zabezpečiť tak, aby sa dôraz naďalej kládol na absenciu dobrovoľne udeleného súhlasu, a nie na dôkazy odporu alebo fyzického násilia; keďže prenesenie dôkazného bremena na obete, ktorú majú preukázať absenciu súhlasu, posilňuje škodlivé stereotypy o znásilnení;

AQ. keďže komplexná sexuálna a vzťahová výchova založená na súhlase je kľúčová pri obmedzovaní mylných informácií a mýtov o znásilnení a sexualite, riešení rodových noriem a prevencii všetkých foriem rodovo motivovaného násilia vrátane znásilnenia; keďže zásadne dôležitým prvkom prevencie je zapojenie mužov a chlapcov do presadzovania rodovej rovnosti, stierania škodlivých rodových stereotypov a nezdravých a škodlivých vzorov maskulinity a spochybňovania vnímania sexu ako niečoho, na čo existuje nárok; keďže prechod na kultúru založenú na súhlase je kľúčom k zaisteniu prostredia vzájomného rešpektu a bezpečnosti, kde sú v centre pozornosti zdravé sociálne interakcie; keďže poskytovanie rodovo

citlivej, komplexnej a vekovo primeranej výchovy v oblasti sexuality, súhlasu a vzťahov je kľúčovým nástrojom na predchádzanie znásilneniu a sexuálnemu násiliu, ako aj na riešenie základných príčin;

AR. keďže v rámci cieľa udržateľného rozvoja č. 5 Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj sa vyzýva na dosiahnutie rodovej rovnosti a posilnenie postavenia všetkých žien a dievčat a v rámci cieľa udržateľného rozvoja č. 16 sa vyzýva na podporu mierových a inkluzívnych spoločností, prístupu k spravodlivosti a účinným a zodpovedným inštitúciám;

AS. keďže v Agende 2030 pre udržateľný rozvoj a v duchu zásady „na nikoho nezabudnúť“, a najmä v cieľoch udržateľného rozvoja č. 3, 4, 5, 10 a 16 sa vyzýva na odstránenie sexuálneho násilia, dosiahnutie rodovej rovnosti, prístupu k spravodlivosti, inkluzívneho vzdelávania a rešpektu a ochranu telesnej a duševnej integrity všetkých jednotlivcov;

AT. keďže nedostatky členských štátov pri riešení štrukturálnych a normatívnych faktorov, ktoré vedú k beztrestnosti páchateľov, sú napádané pri pochodoch, protestoch a zo strany hnutí občianskej spoločnosti, ako napríklad hnutie #MeToo, ktoré v súvislosti so znásilnením prelamujú mlčanie a sú katalyzátormi legislatívnych zmien v niektorých členských štátoch; keďže medzi prípady, ktoré vyvolali rozsiahle protesty, patrí „Wolf Pack“ v Španielsku a prípad Gisèle Pelicotovej vo Francúzsku, ktoré poukazujú na nedostatočné vymedzenie znásilnenia, ktoré je založené na sile, a nie na súhlase;

1. vyzýva Komisiu, aby v súlade s článkom 36 Istanbulského dohovoru bezodkladne navrhla právne predpisy, ktorými sa stanoví celoúnijné vymedzenie znásilnenia založené na dobrovoľne udelenom a informovanom súhlase, ktorý možno odvolať;

2. vyzýva členské štáty, ktoré stále používajú vymedzenie znásilnenia založené na predpoklade násilia, aby začali legislatívne zmeny s cieľom zosúladiť vymedzenie s najnovšími medzinárodnými normami a poskytovali obetiam a osobám, ktoré prežili znásilnenie, potrebnú a primeranú podporu a ochranu;

3. víta skutočnosť, že rastie počet členských štátov, ktoré v súlade s článkom 36 Istanbulského dohovoru zaviedli vymedzenie sexuálneho násilia založené na súhlase, a vyzýva Komisiu, aby nabádala k ratifikáciii Istanbulského dohovoru tie členské štáty, ktoré tak ešte neurobili;

4. opakuje, že právne predpisy, ktoré kriminalizujú znásilnenie na základe absencie súhlasu, sú medzinárodnou normou v oblasti ľudských práv stanovenou v Istanbulskom dohovore; pripomína, že členské štáty sú povinné dodržiavať medzinárodné normy v oblasti ľudských práv, a vyzýva ich, aby urobili ešte viac s cieľom chrániť a

podporovať obete znásilnenia a odstraňovať všetky prejavy prevládajúceho komplexného súboru presvedčení a sociálnych noriem, ktoré podnecujú sexuálnu agresiu mužov a podporujú násilie na ženách, čím vzniká prostredie, v ktorom sa sexuálne násilie normalizuje a ospravedlňuje pretrvávajúcimi rodovými nerovnosťami a škodlivými postojmi k rodu a sexualite;

5. opakuje, že právne predpisy založené na absencii súhlasu sú jediným vhodným a komplexným rámcom, ktorý zohľadňuje traumu a je založený na dôkazoch, a ktorý umožňuje osobám, ktoré prežili znásilnenie, prístup k spravodlivosti; konštatuje, že právne predpisy o znásilnení založené na súhlase majú pozitívne výsledky, pokiaľ ide o prístup obetí k spravodlivosti, vrátane vyššej miery nahlasovania a odsúdení a poskytujú obetiam lepšie vyhliadky na zotavenie a emocionálnu pohodu;

6. znovu vyzýva Komisiu, aby na základe článku 83 ods. 1 tretieho pododseku ZFEÚ predložila návrh rozhodnutia Rady, v ktorom bude rodovo motivované násilie označené ako nová oblasť trestných činov EÚ, s cieľom zaručiť spoločný prístup k účinnému boju proti všetkým formám rodovo motivovaného násilia, ktoré predstavuje jedno z najrozšírenejších porušení základných práv v EÚ;

7. zdôrazňuje, že len jasný, potvrdzujúci, dobrovoľne udelený a jednoznačne vyjadrený súhlas je platný, že mlčanie, nedostatok verbálneho alebo fyzického odporu alebo absenciu „nie“ nemožno vykladať ako súhlas a že predchádzajúci súhlas, sexuálne správanie v minulosti ani akýkoľvek minulý či súčasný vzťah s páchateľom vrátane manželského alebo iného partnerského statusu neznamená trvalý alebo budúci súhlas s akýmikoľvek sexuálnymi činmi; zdôrazňuje, že súhlas možno odvolať kedykoľvek pred sexuálnym činom alebo počas neho; konštatuje, že súhlas možno vyjadriť akýmkoľvek spôsobom, pokiaľ sa v súlade s článkom 36 Istanbulského dohovoru udeľuje dobrovoľne na základe slobodnej vôle osoby a posudzuje v kontexte súvisiacich okolností;

8. zdôrazňuje, že súhlas sa musí posudzovať v kontexte súvisiacich okolností, pričom uznáva, že súhlas nemôže byť daný v prípade násilia, hrozby, prekvapenia alebo podvodu, zneužitia moci – vrátane kontroly a nátlaku – fyzického alebo duševného stavu, ako je strach, zastrašovanie, bezvedomie či stuhnutie spôsobené strachom alebo traumou, intoxikáciou, omámením psychotropnými látkami, v dôsledku spánku, choroby, telesného zranenia, zdravotného postihnutia alebo inak obzvlášť zraniteľnej situácie, alebo vzhľadom na vek; berie na vedomie, že takéto stavy môžu znemožniť udelenie dobrovoľného a informovaného súhlasu;

9. zdôrazňuje, že je dôležité uznať reakcie na traumu, ako je tonická nehybnosť alebo reakcia stuhnutia, čo je mimovoľná neurobiologická reakcia na strach alebo ohrozenie, ktorá môže viesť k dočasnej

paralýze alebo nehybnosti a strate rečových schopností, a reakcia zaliečania sa, čo je stratégia prežitia, ktorá spočíva v ukľudnení páchateľa v snahe vyhnúť sa eskalácii alebo ublíženiu; zdôrazňuje, že k takýmto reakciám na traumu dochádza počas znásilnenia a sexuálneho násilia, a preto sa musia odrážať v právnych predpisoch a súdnej praxi, aby sa zabezpečil prístup zohľadňujúci traumu, ktorý je zameraný na obete, a z právneho hľadiska sa tak uznalo, že absencia odporu neznamená súhlas;

10. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby vo všetkých politikách uplatňovali prierezový prístup, ktorý je zameraný na obete, s cieľom zaistiť prístup k spravodlivosti a dosiahnuť rodovú rovnosť, a aby tak uznali, že rodovo motivované násilie a diskriminácia vrátane sexuálneho násilia, ako je znásilnenie, často zhoršujú ďalšie faktory diskriminácie a rodových stereotypov, a že prelínanie týchto faktorov vytvára viacnásobné a jedinečné formy diskriminácie, ktoré si vyžadujú cielené a kontextovo špecifické opatrenia vrátane právnych predpisov na zabezpečenie rovnakej ochrany a podpory všetkých obetí a osôb, ktoré prežili znásilnenie;

11. zdôrazňuje, že právne predpisy týkajúce sa znásilnenia založené na súhlase sa musia uplatňovať aj v digitálnom a virtuálnom prostredí, kde môže dochádzať k sexuálnym činom bez súhlasu, ako je simulované znásilnenie alebo vynútené sexuálne interakcie; zdôrazňuje, že takéto činy môžu mať pre osoby, ktoré prežili znásilnenie, vážne psychické následky, a preto musia byť právne uznané a zodpovedajúcim spôsobom trestne stíhané;

12. vyzýva členské štáty, aby zabezpečili, že obete znásilnenia a osoby, ktoré prežili znásilnenie, budú mať tak dlho, ako to bude potrebné, plný prístup k okamžitej, komplexnej, bezpečnej, dôvernej a špecializovanej zdravotnej starostlivosti a zdravotníckym službám, ako je klinický manažment znásilnenia a zabezpečenie sexuálneho a reprodukčného zdravia a práv vrátane núdzovej antikoncepcie, postexpozičnej profylaxie, liečby sexuálne prenosných infekcií a prístupu k bezpečnému a legálnemu umelému prerušeniu tehotenstva, čo sa doplní prístupom k dlhodobej starostlivosti o pacientov s traumou, psychologickej a psychosociálnej podpore a vhodným následným službám na podporu zotavenia; pripomína, že tieto služby majú zásadný význam pre osoby, ktoré prežili znásilnenie, a sú dôležité pre zaistenie čo najlepších zdravotných výsledkov a pomáhajú týmto osobám, aby znovu získali pocit telesnej autonómie;

13. vyzýva Komisiu, aby zabezpečila, že členské štáty budú dodržiavať článok 26 smernice (EÚ) 2024/1385 o boji proti násiliu páchanému na ženách a domácemu násiliu, pokiaľ ide o poskytovanie špecializovanej pomoci obetiam sexuálneho násilia, ktorá bude prispôsobená ich špecifickým potrebám, bezplatná a jej geografické rozloženie a kapacita budú dostatočné; zdôrazňuje, že je potrebné,

aby všetky obete znásilnenia a osoby, ktoré prežili sexuálne násilie, mali prístup k zdrojom, ako sú 24-hodinové krízové centrá, kde sa im môžu poskytnúť lekárska starostlivosť, psychologická podpora a právne poradenstvo bez toho, aby museli podať formálne oznámenie; ďalej vyzýva členské štáty, aby zabezpečili, že obete a osoby, ktoré prežili znásilnenie, budú mať prístup k právnej podpore;

14. podporuje neustálu výmenu najlepších postupov medzi členskými štátmi s cieľom podporiť harmonizáciu noriem zaobchádzania a zabezpečiť konzistentnú, kvalifikovanú a kvalitnú podporu obetí sexuálneho násilia a osôb, ktoré prežili sexuálne násilie, a zaobchádzanie s nimi v celej EÚ;

15. dôrazne požaduje, aby boli vo všetkých fázach procesu nápravy k dispozícii verejné služby, najmä pokiaľ ide o poskytovanie základnej psychologickej a právnej podpory, ako aj pomoc pri hľadaní zamestnania; vyzýva členské štáty, aby dodržiavali Istanbulský dohovor tým, že obetiam a osobám, ktoré prežili znásilnenie, poskytnú ochranné a podporné opatrenia so zameraním na ľudské práva a bezpečnosť osôb, a tak sa zabránilo sekundárnej viktimizácii;

16. vyzýva členské štáty, aby zaistili povinnú, pravidelnú, vhodnú, účinnú a prispôsobenú odbornú prípravu odborníkov, ktorí pravdepodobne prídu do kontaktu s obeťami znásilnenia, vrátane príslušníkov orgánov presadzovania práva, zamestnancov súdneho lekárstva, súdnych zamestnancov, sudcov a prokurátorov, právnikov, zdravotníckych pracovníkov, zamestnancov sociálnych služieb, pedagogických a iných príslušných zamestnancov a odborníkov v prvej línii; zdôrazňuje, že táto odborná príprava by mala byť zameraná na predchádzanie sekundárnej viktimizácii osôb, ktoré prežili znásilnenie, s cieľom zabrániť škodlivým rodovým stereotypom a identifikovať ich, odstrániť správanie a postoje obviňujúce obete a zaobchádzať s obeťami ohľaduplne vzhľadom na prežitú traumu, pohlavie, detský vek a zdravotné postihnutie v súlade s článkom 36 smernice (EÚ) 2024/1385 a bez toho, aby bola dotknutá nezávislosť súdnictva a rozdiely v organizácii súdnictva v celej EÚ; vyzýva Komisiu, aby rozšírila programy odbornej prípravy podporované EÚ v súlade s najlepšími súdnymi postupmi, a vyzýva členské štáty, aby zabezpečili, že služby v prvej línii budú mať dostatočnú kapacitu a zdroje na zaistenie účinnej reakcie na potreby obetí a osôb, ktoré prežili znásilnenie, zabezpečením povinnej odbornej prípravy pre všetkých odborníkov pracujúcich v oblasti práva a zamestnancov orgánov presadzovania práva, ktorí prichádzajú do kontaktu s obeťami znásilnenia;

17. vyzýva členské štáty, aby zabezpečili, že príslušní zdravotnícki pracovníci vrátane pediatrov, gynekológov, pôrodníkov, pôrodných asistentiek a pracovníkov psychologickej podpory absolvujú cielenú odbornú prípravu, aby mohli u osôb, ktoré prežili znásilnenie,

identifikovať a prierezovo riešiť fyzické, duševné a sexuálne následky znásilnenia;

18. vyzýva členské štáty, aby zintenzívnili spoluprácu medzi orgánmi presadzovania práva, súdnymi orgánmi, občianskou spoločnosťou, komunitnými organizáciami, Európskym inštitútom pre rodovú rovnosť (EIGE) a ďalšími príslušnými špecializovanými aktérmi pri tvorbe školení týkajúcich sa najmä škodlivých rodových stereotypov, prierezovej diskriminácie a mylných predstáv, mýtov a stereotypov o znásilnení, ktoré naďalej bránia vykonávaniu právnych predpisov o znásilnení založených na súhlase; zdôrazňuje, príslušníci polície a sudcovia so širšími znalosťami a schopnosťou pochopiť a rešpektovať všetky osoby, ktoré prežili sexuálne násilie, prispievajú k zníženiu nedostatočného nahlasovania a minimalizujú opakovanú viktimizáciu a zároveň vytvárajú bezpečnejšie prostredie pre osoby, ktoré prežili znásilnenie; ďalej vyzýva členské štáty, aby zabezpečili, že odborná príprava sudcov a odborníkov v oblasti práva a presadzovania práva bude v súlade s medzinárodnými normami v oblasti ľudských práv a judikatúrou týkajúcou sa znásilnenia;

19. vyzýva členské štáty, aby po konzultácii s organizáciami občianskej spoločnosti a špecializovanými službami pre ženy vypracovali a vydali špecializované a rodovo citlivé usmernenia pre príslušné orgány, a to aj pre sudcov zapojených do trestných a v relevantných prípadoch občianskoprávnych konaní súvisiacich s trestným činom znásilnenia; zdôrazňuje, že tieto usmernenia musia obsahovať pokyny k tomu, ako zaobchádzať s obeťami vzhľadom na traumu a rodové hľadisko, identifikovať rodové stereotypy a zabrániť im a zabezpečiť, aby boli obete, vrátane tých, ktoré zažívajú prierezovú diskrimináciu, rešpektované a chránené pred sekundárnou a reviktimizáciou; ďalej zdôrazňuje, že tieto usmernenia musia obsahovať pokyny, ako obete odkázať na špecializované podporné služby vrátane zdravotníckych služieb, aby sa s nimi primerane zaobchádzalo; žiada, aby sa tieto usmernenia pravidelne preskúmavali a aktualizovali v spolupráci s organizáciami občianskej spoločnosti a špecializovanými službami pre ženy s cieľom zaistiť ich účinnosť a čo najlepšie výsledky pre obete, ako aj odstrániť systémové a štrukturálne nedostatky, ktoré umocňujú spoločenské vnímanie beztrestnosti za znásilnenie a umožňujú, aby páchatelia sexuálneho násilia boli nepotrestaní;

20. konštatuje, že legislatívnu reformu musia dopĺňať vzdelávacie opatrenia zamerané na podporu zmeny správania a lepšie pochopenie významu súhlasu v sexuálnych vzťahoch; vyzýva Komisiu, aby v roku 2026 predložila usmernenia EÚ, ktoré budú dostupné vo všetkých 24 jazykoch EÚ, o rodovo citlivej, prierezovej a komplexnej sexuálnej a vzťahovej výchove založenej na súhlase, ktorej cieľom by malo byť spochybnenie rodových stereotypov, zdôraznenie štrukturálnej povahy rodovej nerovnosti a jej prítomnosti v sexualite a vzťahoch, podpora nenásilného správania a snaha o konečné odstránenie rodovo motivovaného násilia vrátane znásilnenia,

nerovnosti a diskriminácie; ďalej vyzýva Komisiu, aby pozorne sledovala uplatňovanie týchto usmernení v členských štátoch a pred koncom súčasného funkčného obdobia uverejnila jeho hodnotenie; vyzýva preto členské štáty, aby do vnútroštátnych učebných osnov zahrnuli vekovo primeranú komplexnú sexuálnu a vzťahovú výchovu;

21. zdôrazňuje zásadnú úlohu verejných osvetových kampaní a preventívnych programov pri borení mýtov o znásilnení a presadzovaní kultúry súhlasu, najmä medzi mládežou, keďže v dôsledku pretrvávajúcej absencie sexuálnej výchovy sa šíria mylné informácie a upevňujú škodlivé stereotypy; vyzýva Komisiu, aby zorganizovala celoúniové osvetové kampane, ktorých účelom bude vzdelávať verejnosť o problematike súhlasu, vzťahov, sexuálnej integrity a telesnej autonómie a bojovať proti mýtom o znásilnení; ďalej vyzýva Komisiu, aby rozvíjala kampane na boj proti anti-rodovému obsahu a online propagande nedobrovoľného celibátu (incelovského hnutia), ktoré sú zacielené najmä na mladých mužov, normalizujú sexuálne násilie a upevňujú škodlivé rodové stereotypy, ktoré prispievajú k prevládajúcemu komplexnému súboru presvedčení a sociálnych noriem, ktoré podnecujú sexuálnu agresiu mužov a podporujú násilie páchané na ženách, čím sa vytvára prostredie, v ktorom je sexuálne násilie normalizované a ospravedlňované pretrvávajúcimi rodovými nerovnosťami a škodlivými postojmi k pohlaviu a sexualite;

22. vyzýva Komisiu, aby zabezpečila, že členské štáty budú dodržiavať článok 35 smernice (EÚ) 2024/1385 o boji proti násiliu na ženách a domácemu násiliu tým, že budú prijímať a pravidelne organizovať na dôkazoch založené vzdelávacie iniciatívy o význame súhlasu, kampane na zvyšovanie informovanosti a opatrenia zamerané na podporu zmeny správania a porozumenie založené na uznaní dobrovoľne udeleného, vzájomného súhlasu, ktorý v plnej miere vychádza zo zásad telesnej autonómie a sexuálnej integrity; vyzýva Komisiu, aby pozorne monitorovala transpozíciu tejto smernice, a najmä jej článku 35, členskými štátmi;

23. vyzýva členské štáty, aby upravili svoje právne predpisy o premlčacích lehotách pre trestné činy znásilnenia vzhľadom na skutočnosť, že absencia súhlasu je ústredným prvkom tohto trestného činu a že mnohé obete sú schopné rozpoznať, pomenovať alebo nahlásiť skutočnosti so značným časovým odstupom, často v dôsledku traumy, strachu, sociálneho tlaku alebo nedostatočnej znalosti dynamiky súhlasu; zdôrazňuje preto potrebu predĺžiť premlčacie lehoty, aby sa zaručil účinný prístup k spravodlivosti v súlade so základnými právami; pripomína, že Európsky parlament nedávno vyzval členské štáty, aby zabezpečili, že na trestné činy uvedené v článkoch 3 a 9 smernice o boji proti sexuálnemu zneužívaniu detí sa nebude vzťahovať žiadna premlčacia lehota; zdôrazňuje, že príliš krátke premlčacie lehoty znemožňujú obetiam domáhať sa spravodlivosti a oslabujú ich ochranu; vyzýva členské

štáty, aby sa zaoberali základnými príčinami nedostatočného nahlasovania a zabezpečili, aby premlčacie lehoty nebránili účinnému stíhaniu trestných činov znásilnenia;

24. vyzýva členské štáty, aby v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi zabezpečili účinné odškodnenie, a to aj kompenzáciou všetkých obetí rodovo motivovaného násilia vrátane sexuálneho násilia; pripomína, že takéto odškodnenie by malo byť primerané, bezodkladné, celostné a primerané závažnosti utrpenej ujmy a malo by zohľadňovať riziká prierezovej diskriminácie;

25. žiada, aby členské štáty prijali vhodné opatrenia na zabezpečenie toho, aby boli programy pre páchateľov trestných činov k dispozícii tým, ktorým boli odporučené alebo ktorí sa do nich prihlásili z vlastného podnetu, a to aj mimo systému trestnej justície, a aby bol k dispozícii okamžitý prístup k podpore, pričom uznáva úlohu týchto opatrení pri predchádzaní budúcemu rodovo motivovanému násiliu, prelomení mlčania o znásilnení a odstraňovaní prevládajúceho komplexného súboru presvedčení a sociálnych noriem, ktoré podnecujú sexuálnu agresiu mužov a podporujú násilie páchané na ženách, čím sa vytvára prostredie, v ktorom je sexuálne násilie normalizované a ospravedlňované pretrvávajúcimi rodovými nerovnosťami a škodlivými postojmi k pohlaviu a sexualite v našej spoločnosti;

26. dôrazne podporuje občiansku spoločnosť a osoby, ktoré prežili znásilnenie, v prelomení mlčania v súvislosti so znásilnením; berie na vedomie, že tlak občianskej spoločnosti a osôb, ktoré prežili znásilnenie, bol hlavnou hnacou silou pri presadzovaní legislatívnych zmien v členských štátoch; pripomína význam práva na pokojné zhromažďovanie v úsilí o dosiahnutie spoločenských zmien a presadzovaní právnych predpisov o znásilnení založených na súhlase;

27. uznáva kľúčovú úlohu, ktorú pri poskytovaní poradenstva a podpory obetiam zohrávajú mimovládne organizácie a špecializované služby pre ženy vrátane podporných centier pre ženy, zariadení núdzového bývania pre ženy, liniek pomoci, krízových centier pre obete znásilnenia, centier pomoci pre obete sexuálneho násilia a služieb primárnej prevencie; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby poskytli primerané finančné prostriedky, ktoré zaistia zachovanie a rozvoj týchto služieb; požaduje posilnenie podpory pre tieto organizácie občianskej spoločnosti a obhajcov práv žien prostredníctvom zvýšenej a účelovo viazanej finančnej podpory v rozpočte EÚ;

28. zdôrazňuje potrebu silných a udržateľných partnerstiev s miestnymi organizáciami a obhajcami práv žien, najmä v krajinách, kde je občiansky priestor ohrozený a kde silnie odpor voči rodovej rovnosti a sexuálnym a reprodukčným právam;

29. zdôrazňuje, že je dôležité posilniť vykonávanie, presadzovanie a monitorovanie právnych predpisov týkajúcich sa sexuálneho násilia a znásilnenia, a vyzýva na vypracovanie celoúnijných referenčných hodnôt a ukazovateľov na posúdenie účinnosti a vplyvu;

30. vyzdvihuje úlohu EÚ pri posilňovaní spolupráce s agentúrami OSN, ako sú OSN Ženy a Populačný fond OSN, a medzinárodnými partnermi vrátane Rady Európy, Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj, Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe a Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj, pri presadzovaní rodovej rovnosti a boji proti sexuálnemu a rodovo motivovanému násiliu v rámci Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj, Pekinskej akčnej platformy a akčného programu Medzinárodnej konferencie o populácii a rozvoji;

31. podporuje pokračovanie dialógu a spolupráce medzi inštitúciami EÚ, členskými štátmi a občianskou spoločnosťou pri zabezpečovaní toho, aby sa sexuálne násilie neriešilo len ako individuálny čin spôsobujúci ujmu, ale aj ako prejav širšej rodovej nerovnosti a štrukturálnej diskriminácie;

32. vyzýva členské štáty, aby zabezpečili, že zavedené systémy zberu údajov o rodovo motivovanom násilí budú zahŕňať zber, vypracovanie, tvorbu a šírenie štatistík o znásilnení, vrátane údajov rozčlenených okrem iného podľa pohlavia, vekovej skupiny (dieťa/dospelý), rasového a etnického pôvodu obete a páchateľa, ako aj podľa vzťahu medzi obeťou a páchateľom; žiada, aby inštitút EIGE a agentúra FRA podporovali proces monitorovania a ďalej prispievali k zberu údajov a výskumu všetkých foriem rodovo motivovaného násilia vrátane znásilnenia;

33. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade a Komisii.